

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvtatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum numerus prædestinatorum sit certus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](#)

QVÆST. VI. DE PRAEDEST. ART. III.

vina prouidentia infallibiliter euenit, consequitur ex hoc quod causa proxima necessario in effectu est ordinata: ordo autem prædestinationis non est certus per hanc modum, sed per aliud, ut dictum est.

Xu corp. ar. A D IIII. dicendum, quod corpus celeste agit in hec inferiori necessario quasi necessitate induces, quod est de se, & id effectus eius necessario euenit, nisi sit aliquid resistens: sed Deus in voluntate agit non per modum necessitatis, quod voluntatem non cogit, sed mouet ea non auferendo ei modum suum quod in libertate ad vitrum libet consistit: & ideo quod si diuinum voluntati nihil resistat, tunc voluntas & voluntas altera res, exequuntur diuinam voluntatem secundum suum modum suum, & ipsum modum diuina voluntas rebus dedit, ut sic eius voluntas impleretur: & ideo quod si expletum diuinum voluntatem necessario, quidam continenter, quamvis illud quod Deus vult semper fiat.

A D IIII. dicendum, quod causa secunda quam oportet supponere ad inducendum prædestinationis effectum est ordini prædestinationis subiacer, non aut est ita in virtutibus inferioribus respectu aliquius superioris virtutis agentis. & id est ordo diuina prædestinationis, quod sit cum suppositione voluntatis humanae, nihilominus tamquam absolutam habet certitudinem, & si in exemplo inducto contrarium appareat.

A D V. dicendum, quod verba illa Iob. & Greg. referenda sunt ad statum praesentis iustitiae a quo aliqui aliquando decidunt alios subrogatis. Vnde per hoc non potest aliquid concludi contra prædestinationis certitudinem, quia illi qui finaliter a gratia deficiunt nunquam prædestinati fuerunt.

A D VI. dicendum, quod similitudo Anselmi quantum ad hoc tenet, quod sicut veritas propositionis de futuro non aufer futuron contingentiam, ita nec veritas prædestinationis: sed differt quantum ad hoc, quod propositio de futuro non respicit futurum, nisi ut futurum est: & hoc modo non potest esse certitudinem: sed veritas prædestinationis & præscientiae respicit futurum, ut est praesens, ut in quaest. de scientia Dei dictum est, & ideo certitudinem habet.

A D VII. dicendum, quod aliquid potest dici posse dupliciter. Vno modo considerando potentiam quam in ipso est, sicut dicimus, quod lapis potest mori deorsum. Alio modo, considerando id quod ex parte alterius est, sicut si dicere quod lapis potest moveri sursum, non per potentiam quam in ipso est, sed per potentiam projicientis: cum ergo dicitur prædestinatus iste potest in peccato mori, si consideratur potentia ipsius, verum est. Si autem loquamus de prædestinatione secundum ordinem quem habet ad aliud scilicet ad Deum prædestinante, sic ordo ille non compatitur secum ipsum eventum, quamvis compatiatur secundum distinctionem primo induciam, scilicet consideratio subiecti cum forma, vel sine forma.

A D VIII. dicendum, quod nigredo & albido sunt quodam formae existentes in subiecto, quod dicitur albus & niger: & ideo non potest aliquid attribui subiecto nec secundum potentiam, nec secundum actum, quod repugnat formæ predictæ, quamdiu in subiecto manet: sed prædestinatione non est forma existens in prædestinato, sed in prædestinante, sicut & secundum deno minatur a scientia, quod est in scientie. & ideo quantumcumque immobiliter sit sub ordine scientie, tunc potest aliquid attribui ei, considerando suam naturam, et si repugnat ordini prædestinationis: hoc non modo prædestinatione est aliquid præter ipsum hominem, quod prædestinatus: sicut nigredo est aliquid propter scientiam corporis, quod non sit aliquid extra corpus. Considerando autem

tantum modo essentia corporis, potest ei aliquid attribui, quod repugnet nigredini eius, secundum quod modus dicitur Porphyrius, quod potest intelligi corporis albus: in quo profecto potest ipsi homini prædestinato attribui aliquid secundum se considerato, quod non attribuit ei secundum quod intelligitur stare sub prædestinatione.

A D NONNUM dicendum, quod creato, missis & huiusmodi important productionem aliquem temporalis effectus: & ideo ponunt temporalem effectum esse, & propter hoc oportet esse temporalem, quamvis in se aliquid eternum claudat: sed prædestinatione non important productionem aliquem effectus temporalis, secundum suum nomen: tantummodo ordinam ad aliquid temporale, sed voluntas potentia & huiusmodi omnia, & ideo quia non ponitur effectus temporalis in actu, & qui est contingens, non oportet, quod prædestinatione sit temporalis vel contingens, quia aliquid temporale & contingens potest ab ordinari ab aeterno & immutabiliter.

A D DECIMVM dicendum, quod absolute loquitur, Deus potest unumquemque prædestinare vel non prædestinare, aut prædestinare, vel non prædestinare, quia actus prædestinationis non measuretur eternitate, nunquam cedit in precium, sicut nunquam est futurum: unde tempore consideratur, ut egrediens a voluntate per motumlibertatis. Tamen ex suppositione hoc significatur impossibile. Non enim potest non prædestinare posito quod prædestinatur vel in conuerso, quia mutabilis esse non potest: & ita non sequitur quod prædestinatione possit variari.

ART ID V L V S III.

Vtrum numerus prædestinationis sit.

Quarto queritur, utrum numerus prædestinationis sit certus. & utrum quod non nullus numerus, cui potest fieri additio, est unus, sed uno modo prædestinatur potest fieri additio, loca, petit Moyses Deut. primo dicens Dominus Deum patrum nostrum addat ad hunc numerum, etc. glossa dicit: definitum apud Deum qui nouit, quod fuisse eius: frustra autem poterit nulli fieri plus, ergo numerus prædestinationis non est certus.

I 2 Præ. Sicut dispositio naturalium bonorum præparatio ad gratiam, ita per gratiam præparatio ad gloriam: sed in quoconque est præparatio habens ex naturalibus bonis est invenire gratiam, ergo & in quoconque est invenire gratiam invenire gloriam: sed aliquis non prædestinatus quodammodo habet gratiam, ergo habebit gloriam, ergo erit prædestinatus, ergo aliquis non prædestinatus potest fieri prædestinatus, & sic augebitur numerus prædestinationis, & ita non est certus.

I 3 Præ. Si aliquis habens gratiam non sit habens gloriam, aut hoc est propter defectum gratiae, aut propter defectum dantis gloriam: non autem est defectus gratiae, quia quantum est in se, paratus est omnino dare, ergo quoconque habebit gratiam de necessitate habebit gloriam, & sic aliquis præfatus habebit gloriam & erit prædestinatus, & sic idem potest.

I 4 Præ. Quicunque præparatur se sufficiere ad gratiam, habet gratiam: sed aliquis præfatus potest sed ad gratiam præparare, ergo potest habere gratiam sed quoconque habet gratiam potest perseverare in illa, ergo paratus potest usque ad mortem in gratia perseverare, & sic fieri prædestinatus, ut videtur, & sic idem potest. Sed dicendum, quod præfatum mori sit

gratia est necessarium necessitate conditionata, A rū nullatenus variatio: sed si hęc opinio loquā de certitudine per cōparationem ad causam primā.

¶ 5 Sed contra, Omnis necessitas carens principio & fine & in medio coniuncta, est simplex & absoluta & non conditionata: sed talis necessitas est necessitas præscientiæ cum sit æterna. ergo est simplex & non conditionata.

¶ 6 Pr. Quolibet numero finito potest esse alijs maior: sed numerus prædestinatorum est finitus. ergo eo potest esse alijs maior. ergo nō est certus.

¶ 7 Pra. Cum bonum sit communicatum sui,

infinita bonitas non debet ponere terminum sive

communicationi: sed prædestinatis diuina bonitas se maxime communicat. ergo non est eius sta-

tuere certum prædestinatorum numerum.

¶ 8 Pr. Sicut factio rerum est ex voluntate diuina,

ita & homini prædestinatio: sed Deus poteſt facere

plura quā fecit. Subest enim ei cū voluerit posse,

vt dicitur Sap. 12. ergo similiter nō potest prædestinare, qn

plures possit prædestinare: & sic idem quod prius.

¶ 9 Pr. Quicquid Deus potuit, adhuc potest: sed

Deus potuit ab æterno illū prædestinare quē nō p-

raefinavit. ergo modo est potest prædestinare eum:

& sic pō fieri additio numero prædestinorum.

¶ 10 Pr. In cibis potentis q̄ nō sunt præde-

minatae ad unum q̄ pō esse, potest non esse: sed

potentia prædestinantis ad prædestinatum, & po-

tentia prædestinati ad consequendū prædestinatio-

nis est. Quidam sunt huiusmodi: q̄a & prædestinans

voluntate prædestinat, & prædestinatus voluntare effe-

st. Prædestinationis cōsequit̄ ergo prædestinatus

pōt est prædestinatus, & non prædestinatus

pōt est prædestinatus: & sic idem quod prius.

¶ 11 Pr. Lyc. 5. Super illud, Rumpetatur autem

rete corū, dicit gl. in Ecclesia circumcisionis rum-

pitur tete, q̄a nō tot in tantū de Iudeis, quot apud

Dūcāt ad vitā p̄ræordinati, ergo numerus præ-

destinatoū pōt est diminui: & ita non est certus.

Sed contra dicit Aug. in lib. de Correctione

& gratia. Ceterus est prædestinatorum numerus,

quoniam augeri potest, nec minui.

¶ 12 Pr. Aug. in Enchid. dicit. Superna Hierusalē

mater nostra cimicis Dei, nec cimicū suorum nu-

merositate fraudabitur, aut vñeriū etiam copia

fortasse regnabit: sed cives illius sunt prædestinati.

ergo numerus prædestinatorum non potest auge-

ri, nec minui: & ita est certus.

¶ 13 Pr. Quicunque est prædestinatus ab æterno,

est prædestinatus. Sed quod est ab æterno est im-

mutabile, & qd nō sicut ab æterno nūq̄ potest es-

sere æternū. ergo ille qui non est prædestinatus,

nūquam potest estre prædestinatus, nec eccl̄ueri.

¶ 14 Pr. Omnes prædestinati cū corporibus suis

erunt post resurrectionem in cœlo emp̄yreo: sed

locus ille est finitus, cum omne corpus sit finitus,

duo etiam corpora glorificata, ut communiqueret di-

citur nō possunt esse simili. ergo oportet esse præ-

destinatorum numerum determinatum.

RSPON. Dicendum, q̄i quidā circa hanc que-

sionem distinxerunt dicentes, qd numerus præde-

stinotorum certus est: si loquamus de numero nu-

meri sive de numero formaliter, nō aut est cer-

tus, si loquamus de numero numerato, sive mate-

rialiter accepto, pura, si dicere qd certū est esse cē-

tum prædestinatos, nō aut certū est q̄ sint illi cen-

tum: & illud dictum occasionē vñ sumere ex ver-

bo Augustini superius induit, in quo innuitur

vñ, quod vñus amittere possit, & alius assumere

prædestinatorum coronā, numero tot prædestinato-

A rū nullatenus variatio: sed si hęc opinio loquā de certitudine per cōparationem ad causam primā.

¶ 15 Deū p̄destinante, ipsa apparet absurdā. Ipsi m.

Deus habet certā cognitionē de numero p̄desti-

natorū formalis, & materialis: cīt. n. quor & qui sal-

uandi sunt, & vñque infallibiliter ordinat, vt sic

quātū est ex parte Dei respectu vñriū: numeri

inueniatur certudo nō solū cognitionis, sed ēt

ordinis: sed si loquamur de certitudine numeri

prædestinatoū per cōparationē ad causam pro-

ximam salutis humanae, ad quā p̄destinatio ordinat,

nō erit idē iudicium de numero formalis, &

materialis. Numerus. n. mater alia modo

subiaceat voluntati humana, qua est variabilis, in-

quantū salus vñi sciuīs est sub libertate arbitrii

constituta, sicut sub causa proxima, & sic nume-

rū materialis aliquo modo certitudine caret: sed

numerus formalis nullo modo cadit sub voluntate

humana, eo quod nulla voluntas se extendit p-

modū causantibus aliquis ad totā integratā nu-

meri prædestinatoū, & ideo numerus formalis

remanet omnimodo certus, & sic potest prædicta

distincō sustineri, ita nō p̄impl̄iter concedat,

quod vñque numerus ex parte Dei certitudinē

habet. Scindendum est aut, quod numerus ex prede-

stinatione sī hoc dī est certus, q̄ additionē, vel

diminutionē non patitur. Secundū aut hoc pate-

retur additionē, si aliquis prædictus possit fieri p̄-

destinatus, quod esset contra certitudinem prædic-

tiā, vel reprobationis: sed hoc aut posset diminui

si aliquis prædestinatus posset fieri non prædestinatus,

quod est contra certitudinem prædestinationis, &

certitudine prædestinationis, & certitudine p̄cī-

tiā, vel reprobationis: sed ha dū certitudines dif-

ferunt, quia certudo p̄destinationis est certudo

cognitionis, & ordinis, vt dicitur est, certudo aut

præscientiæ est certudo cognitionis tñm. Non. n.

Dens p̄ordinat ad peccandum homines repro-

bos, sicut prædestinatos ordina ad merendum.

Ad PRIMVM ergo dñm, q̄ auctoritas illa est inel-

ligēda nō de numero prædestinatoū, sed de nume-

ro corū, qui sunt in statu præsentis iustitiae: qd pa-

teret ex glossa: interlinari, quæ ibi dicit, numero

etiam numerato. Numerus aut, sile, & angeretur, &

minuitar, quāvis est præfinitione Dei, que sit. sī nū

merū prædefinire nāq̄ fallat ut definiuit. n. q̄

vñ tempore sunt plures, alio pauciores, vel ēt defi-

niuit per modū sententiā alio quē certū numerū

in rōnes interiorē cōuenientē, q̄ definitio mutari potest: sed præfiniuit aliū per modū consilii sū

rōnes superiores, & hæc definiūto invariabilis ē.

quidā it Greg. Murat sententiā, sed non cōsiliū.

Ad SECUNDVM dicendum, q̄ nulla præparatio dis-

sponit aliquid ad habendā ali, qā perfectionē, ni

si suo tempore, sicut naturalis complexio dispo-

nit puerum ad hoc, quod sit fortis, vel sapiens, nō

quidē tempore pueriā, sed tpe perfecta aetatis.

Tempus aut habendi gratiam est simili cum tem-

pore præparationis naturalis: vnde non potest inter

vñrumque aliquod impedimentum intercidere,

& sic in quocumq; inueniatur præparatio natura-

inueniatur, & gratia: sed tempus habendi gloriam

non est simili cum tempore gratie: vnde inter vñ-

que potest medium impedimentum intercidere,

& propter hoc non est necessarium, quod prædi-

tus qui habet gloriam si habiturus gloriam.

Ad TERTIVM dicendum, q̄ nō est, neq; ex deficiū

Quæst. dif. S. Tho. TT 3 gra.

QVÆST. VI. DE PRAEDESTINATIONE DEI, ART. V.

ARTICVLVS V.

Vtrum prædestinatis certa sit sua prædestinatione?

Q Vinto quæritur. Vtrum prædestinatis sit certa sua prædestinatione? Et videtur quod sic: q[uod]a
vit dicitur prima Ioan. 3. vñctio docet nos de omnibus, & intelligitur de omnibus pertinere ad salutem: sed prædestinatione maxime pertinet ad salutem, quia est causa salutis. ergo per vincendum receperat, omnes homines certi redditur de sua prædestinatione. ergo &c.

G 2 Præ. Diuina bonitati conuenit, cuius est omnia optimo modo facere ut homines optimo modo ducatur ad præmium: sed optimus modus videtur ut vnuquisque sit certus de suo præmio ergo vnuquisque certus redditur, quod ad præmium pertinet, qui illus est perentur, & sicut prius.

G 3 Præ. Dux exercitus o[ste]r quo[rum] a[er]ebit ad m[ar]itum pugnae, scribit etiam ad præmium, scilicet sunt certi de merito, sic sint certi de premio: sed homines certi sunt, quod sunt in statu merendi, ergo & certi sunt quod ad præmium pertinent.

SED CONTRA Ecclesiast. 9. Nemo sicut virum

odio vel amore dignus sit.

R ESPON. Dicendum, quod non est Deo inveniens aliqui suam prædestinationem reuelare: sed secundum legem communem, non est conueniens, ut omnibus reueletur dupl[i]c[i] ratione. Quarum prima potest sumi ex parte corum, qui non sunt prædestinati. si enim omnibus prædestinatis sua prædestinatione nota esset, tunc omnino prædestinatione certum esset se prædestinatione esse, ex hoc quod se prædestinatis necierat. hoc quodammodo eos in desperationem inducit. Secunda ratio potest sumi ex parte prædestinatum. securitas enim negligentiam patet. statim certi essent de sua prædestinatione, secundum etiam sua salute, & ideo non tantum sollicitudinem pertinet ad vitanda peccata. Et proper hec domina prouidentia salubriter ei ordinatum, ut homines sua prædestinatione vel reprobatione ignorantem.

I **A**D PRIMVM dicendum, quod cum dicimus quod vñctio &c. intelligendum est de illis, quorum cognitio ad salutem pertinet, non de omnibus que secundum se ad salutem non pertinent. Ceterum autem prædestinationis non est necessaria ad fidem, & si prædestinatione sit necessaria.

AD SECUNDVM dicendum, quod non est certus modus dandi præmium, certificare de meo modis est, ut illi cui præmium preparatur, seu certitudo conditionata, hoc est quod pertinet, nisi ex scipio deficiat, & talis certitudo variisque prædestinatione per virtutem speci infunditur.

K **A**D TERTIVM dicendum, quod hoc non potest alii per certitudinem esse notum, vnum in statu merendi, quamus ex aliquibus coniectari hoc possit, probabilitate existimare, habitus non autem cognoscitur, nisi per actus. Actus autem virtutum gratiarum in axiem similitudinem habent, ac aliis virtutum acquisitum, vt non possit debili per huiusmodi actus de gratia certitudo haberis, nisi forte ex revelatione certificari aliquo ex speciali privilegio. Et praeterea in pugna secundum illi, qui est a duce exercitus ad pugnam atque non certificatur de premio, nisi conditionatur, q[uod]a non coronabitur, nisi quilegitime certaverit.

Q. de Scien-
tia Dei, art.
12.

gratiae, neque ex defectu dantis gloriam, quod habens gloriam gloria priuetur: sed ex defectu recipientis in quo impedimentum interuenit.

AD QVARTVM dicendum, q[uod] ex hoc ipso quod ponit alius esse præscitus, ponitur non habiturus finalē gratiam, cum cognitio Dei feratur super res futuras, sicut super presentia, ut alibi dictum est. & ideo sicut hoc quod est non esse habiturum finalē gratiam, est incompossibile ei quod est esse prædestinatum, quamvis sit in se possibile: ita esse habiturum finalē gratiam, est incompossibile ei quod est esse præscitum, quamvis in se sit possibile.

AD QUINTVM dicendum, quod non est defectus ex divina scientia, quod tale sciunt à Deo non sit necessarium simpliciter, sed est defectus ex causa proxima. Aeternitatem autem, ut sit sine principio, & sine fine sine durans in medio, habet prædicta necessitas ex divina scientia qua est externa, non ex causa proxima, que est temporalis & mutabilis, & ideo non est simpliciter necessaria.

AD SEXTVM dicendum, q[uod] quamvis de ratione finiti numeri non sit quin possit esse aliquis maior: tamen hoc potest esse ex aliquo alio. s[ed] ex immobilitate diuina præscientie ut in proposito apparet, sicut quod aliqua quantitate in rebus naturalibus accepta non possit alia major inueniri, non est ex ratione quantitatis, sed ex ratione rei naturalis.

AD SEPTIMVM dicendum, q[uod] bonitas diuina non communicat seipsum nisi secundum ordinem sapientie. hic est enim optimus communicandi modulus. Ordine autem diuina sapientia requirit, ut omnia sint facta in numero & pondere & mensura, ut dicitur Sap. 9. & ideo conuenit diuina bonitati, ut sit certus prædestinato[r]um numerus.

AD OCTAVVM dicendum, q[uod] sicut ex dictis patet, quis de quolibet absolute cōcedi posset, q[uod] Deus potest cum prædestinare vel non prædestinare, tñ supposito quod prædestinauerit, non potest non prædestinare vel econverso, quia non potest esse mutabilis. & ideo d[icitur] cōter quod h[oc] Deus potest non prædestinatum prædestinare, vel prædestinatu[m] non prædestinare, in sensu cōposito est falsa, in diuino vero. & ideo omnes locutiones illæ que sensum compositum implicant, sunt falsa simpliciter, unde non est cōcedendum, quod numero prædestinato[r]um possit fieri additio vel subtractione, q[uod] additio præsupponit illud cui sit additio & subtractione illud a quo subtrahitur: & eadem ratione non potest cōcedi, q[uod] Deus possit plures prædestinare quā prædestinet vel pauciores. nec est simile quod inducit de factio[n]e, ga factio est actus q[uod] terminat ad effectu exteriorē, & ideo q[uod] Deus facit primo & post non facit aliqd, nō ostendit aliq[ue] mutationē in ipso: sed in effectu solū: sed prædestination & p[re]ficiēt & h[ab]et sūt actus intrinseci i g[ener]ibus non posset esse variatio sine mutatione Dei, & iō nihil q[uod] ad variationē horū actuū pertinet, cōcedi debet.

AD NONVM autem & decimum, pater respōsio per hoc, quod procedunt de potentia absoluta non facta aliqua præsuppositione.

AD UNDECIMVM dicendum, q[uod] illa intelligenda est, quod non intrant tot de Iudeis quot sunt omnes qui præordinati sunt ad vitam, quia non solum Iudei sunt prædestinati. vel potest dici quod non loquitur de præordinatione prædestinationis: sed præparationis qua per legem disponebatur ad vitam. Vel potest dici quod non intrauerunt in primiua eccl[esi]a tot, quia cum plenitudo gentium intrauerit, tūc oīs Israël saluus fiet in eccl[esi]a finali.